

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Quoad professores artium liberalium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

mitteret, cum in rem gravem imprudenter ingereret; tamen adest etiam præceptum Ecclesiasticum his verbis latum, c. *Quicumque*, §. *inhibemus*, de hæresi in 6. *Inhibemus quoque, ne cuiquam laica persona liceat publice, et privatim de fide Catholica disputare; qui vero contrafecerit excommunicationis laqueo innodetur.*

2. Circa præceptum naturale nota, ad illud teneri sive Clericum, sive Laicum, sive indoctus sit, sive doctus: insuper tunc fieri contra illud præceptum, quando adest dictum periculum, & juxta gravitatem periculi, erit & culpa.

3. Circa præceptum Ecclesiasticum, Nota primò illud (laica persona:) Non ergo Clericus, etiam primæ tonsuræ tantum, tenetur hoc præcepto, qui, si indoctus fuerit, solum tenebitur præcepto naturali. Scio Glossam in dict. c. sic habere: *Forè intellexerunt de Laico ad modum plurimariorum, qui illiteratos Laicos vocant, & literatos Clericos* 88. distinction. 6. Inutile. Quid enim, est dicere: quod ruralis Clericus disputando de fide, non incidat in hanc penam. & Doctor Decretorum laicus incidat? Scio, inquam sed non acquiesco, quia verba sunt explicanda juxta communem sensum, non verò Provincie particularis, legesque feruntur de iis, quæ communiter accidunt; accidit autem communiter, quod Clerici sint docti. Ego igitur ex alio capite excuso laicum doctum disputantem, ex eo nimirum, quod probabilis est illa sententia, quæ docet cessante sine legis in uno particulari, cessare & legem pro illo, at disputante docto, cessat periculum errandi. Ita Sanchez lib. 2. in Dec. c. 6. num. 4. licet oppositum deat probabilius. Immo quando hæreticus sollicitat Catholicum, teneri doctum Laicum illum confutare disputando, injuriamque ab Ecclesia repellere, fatetur cum Aragonio idem Sanchez ibid. num. 7.

4. Nota secundò illud (disputare) Nam quia disputare significat illam altercationem, quæ proponendo, & solvendo argumentum, ad aliquid persuadendum, suscipitur, quæque vocatur disputatio formalis, idè non veratur ea disputatio de rebus fidei, quæ solum sit exercendi ingenij causa, vocaturque disputatio materialis, ut passim fit in Scholis.

5. Nota terciò illud (innodetur) nam, quia est futuri temporis, significat excommunicationem ferendam, non latam. Hæc Communiter. Caterum.

6. Dico primò, hunc Canonem vix esse in usu in locis, ubi hæretici grassantur: hanc enim prohibitionem esse ibi consuetudine abrogatam, innuit Valent. 2. d. 1. quæst. 10. p. 4. post. 2. conclus. ubi verò hæretici non adfunt, cum raro occurrat casus persuadendi argumentis fidem, raro contra illam posse peccati.

7. Dico secundò, etiam si Canon hic ubique urget, probabile esse non obligare sub mortali. Ratio est, quia probabile diximus in opus. de exped. Sac. Missæ, lib. 3. cap. 1. §. 8. ex Castro Palao, 1. ut. 3. de leg. d. 1. p. 14. a n. 3. alios citante, & Valentia p. 2. d. 7. q. 3. p. 6. v. *Quorum signum*, penam excommunicationis ferendæ, (et hæc est) impositam in lege non esse signum obligationis sub mortali.

XII. De Præcepto Ecclesiastico emittendi professionem Fidei.

Quoad Beneficiatos.

1. **T**Ria circa hoc, quoad Beneficiatos, Decreta inveniuntur, primam est Tridentini sess. 14. c. 12. de reformatione. Ut provisi de Beneficiis curatis emittant fidei professionem in manibus Episcopi, vel eo impedito (probabiliter sufficit, si is adhuc non impeditus, alij vices suas demandet,) in manibus Vicarij, idque intra bimestre adeptæ possessionis Beneficij: Utque provisi de Canonicis, & Dignitatibus, in Cathedrali, idem faciant, non solum coram Episcopo, sed etiam in Capitulo: secus non faciant fructus suos, nec illis possessio suffragetur.

Huc reducitur & aliud Decretum ejusdem Concilij Trid. sess. 25. cap. 2. de reformatione, ut promovendi in Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos idem faciant in prima Synodo Provinciali, cui interfuerint: Huic etiam facit decretum Gregor. XVI. Onus Apostolica servitus, apud Vgol. de pot. Episcop. cap. 1. §. 3. per quod absolute obligantur omnes Episcopi hanc professionem facere.

2. Vbi nota primò, non comprehendi in hoc Decreto Parochos non Beneficiatos, nec Canonicos in Collegiatis, ita Sanchez lib. 2. in dec. cap. 5. n. 1. Quia Decretum ait: *Provisti de Beneficiis, & provisti de Canonicis in Cathedrali*. De eo proviso, qui per aliam occasionem fidei professionem emisit, vide mox, num. 6.

3. Nota secundò, licet aliqui doceant cum, qui intra bimestre modo dicto fidem non proficitur, perdere in conscientia fructus beneficij, nulla expectata sententia Iudicis, ita Azor. p. 2. lib. 7. cap. 2. q. 1. est tamen probabile posse expectare sententiam, quare non esse obligandum ante illam reddere fructus. Ita Sanchez ibid. n. 10. Ratio est, quia in pœnis est benignior interpretatio faciendæ, & sit cum lex dicit: *Fructus ne faciat suos*, intelligenda est, ne faciat post sententiam. Adde, cum lex vult statim, commissa culpa, fructus esse restituendos, solere explicare, ut fecit Conc. Trid. sess. 25. c. 1. de reformatione, quando obligavit non residentes: & Pius V. quando obligavit non recitantes officium ad dictos fructus beneficij restituendos.

4. Nota terciò, Cum hoc Decretum contineat penam restituendi fructus, atque adeo sit lex pœnalis, non est improbabile obligare solum ad illam, & non (ut putat Sanchez ibid. num. 1. & Bonac. d. 1. de fide, quæst. 2. p. 3. num. 14. & 15.) ad peccatum mortale. Ratio est, quia diximus in nostro opus. de exped. Sac. lib. 3. cap. 1. §. 8. legem pœnalem ad nil ampliù, nisi ad penam obstringere transgressorem. An satis si profiteri per procuratorem, vide Castro Palao mox citand. num. 10.

Quoad Praelatos Regulares.

5. Secundum Decretum est Pij V. Injunctum nobis, qui prædictam Concilij Constitutionem extendit ad omnes Praelatos Regulares etiam Militarium, ut nimirum intra bimestre à possessione suæ Prælatuæ fidei professionem emittant.

6. Vbi nota primò isti multis locis, hoc usu receptum non esse, quare ibi non obligare rectè monet Sanchez ibid. num. 3. Sorbus apud Cast. tom. 1. tract. 4. d. 5. p. 19. num. 3. ait nullibi esse receptum. Adde pro locis, ubi fortasse servatur, satis esse, si semel per aliam occasionem emisit quædam professionem, quia sic menti legislatoris factum est satis, propter eandem rationem probabile est, si facta professione, Canonicus ad aliam Ecclesiam transferatur, non teneri ex necessitate iterum profiteri, ita Sanch. ibid. num. 6. licet Azor. ibid. cit. neget, negetque Cast. num. 7. trahens ad se Sanchez, sed immeritò. Quod si adest declaratio Cardinalium in contrarium, de ea non constat authenticè. Idem puto, ut affirmat Garz. de Benef. p. 4. cap. 4. num. 17. & 38. cum Sanchez loc. cit. de Magistro artis liberalis, de quo mox dicam, idemque de iis, qui primò Beneficium curatum admittunt, si per aliam occasionem, professi sunt: iidem enim, quoad substantiam præcepto satisfecerunt.

7. Nota secundò hoc Decretum probabiliter non obligare sub mortali. Ratio est quia à Pio V. extenditur ad Regulares illud idem Decretum, quod Tridentinum dederat de Beneficiis Curatis; ergo si illud probabiliter non obligat ad mortale, ut num. 4. vidimus, durum esset, dicere hoc obligare.

Quoad Professores artium liberalium.

8. Tertium Decretum est Pij V. In Sacrosanct. qui ad eandem fidei professionem decrevit teneri omnes Doctores, Magistros, Regentes, & alios Professores artium, utiqua

tuis meritis salvari, peccas insuper peccato contra fidem, speciatim, ut ex se patet, confitendum.

§. I. De Tentatione Dei.

Tentatio Dei quædam præsumptio: Qui enim Deum temerè tentat, de Deo non sperat, sicut oportet. Confistit ejus qualitas, quæ posset vocari voluntas de experientia Dei, indebita, & temeraria investigatione divini beneplaciti, vel divinorum attributorum per media incongrua, & aliena ab ejus providentia: ita Calisto Pal. 3. d. 2. de tentat. Dei. p. 1. n. 5. fin. Si ejusmodi investigatio fiat ex dubia fide, quam quis habeat divinorum perfectionum, addetur species peccati hæresis, si ex mera curiositate, vel temeritate, erit simplex Dei tentatio: quæ duplex est; Explicita, & implicita seu interpretativa? ita S. Th. c. 2. q. 97. art. 1. & passim.

1. Explicitè Deum quis tentat, quando vel à Deo petit miracula, seu extraordinarium quemlibet providentia modum, vel exponit se gravi periculo, v. g. mortis ut exploret potentiam, vel amorem, vel simile attributum Dei, qui ipsum per miraculum liberet, Implicitè, seu interpretativè tentat, quando hæc, vel similia expectat sine actuali animo explorandi, res ipsa tamen petit, vel facit aliquid, quod ex se miraculum poscit. Vtrumque est peccatum, sive contra Religionem, sive contra spem, nisi obiter indeliberatè, vel nisi peculiaris Spiritus sancti instinctus urgeat, ad quem cognoscendum magna debet intervenire, ejusdem Spiritus directio, ne Angelus Satanæ transigret se in Angelum lucis: ita Bonac. in primis Dec. præcept. d. 3. q. 9. artic. 2.

2. Expressa Dei tentatio facilius, quàm implicita est mortalis, quia in ipsa semper adest temeritas, quæ petitur experientia de Deo: si tamen fiat ex curiositate, atque in re levi, putò cum Tol. lib. 4. c. 19. n. 7. posse esse veniale. Contra, interpretativa potest facilius esse venialis ex parvitate materie, ut accidere solet in homine docto, si velit prædicare sine prævia meditatione, vel in homine pio, si in levi morbo nollit uti medicinis, sperando vanè salutem à Deo, sed non perito miraculo. At se offerat temerè martyrio, vel per longum tempus se omni cibo abstinere sub prædicta spe grave quid est mea sententia.

3. Sperare in Deo principaliter, & minus principaliter in sua, vel creaturarum opera, non est præsumptio, nec Dei tentatio, cum ipse Deus eam operam, in nõa velit, & jubeat ita Azor. p. 1. lib. 9. cap. 2. q. 7.

Caput III.

De Charitate erga Deum.

§. I. Quid sit Charitas, & quæ sint peccata contra ipsam?

Charitas Dei (nam de charitate erga proximum suo loco) est virtus supernaturalis, quæ Deum super omnia appetitivè diligamus. Dico (appetitivè) quod alias dici potest, toto corde, & tota anima, hoc est, ita ut Deus vero animo magis æstimetur, quam æstimentur cætera, esto cætera aliquando intensius, seu tenerius diligantur. Sic homo intensius nonnunquam amat pecuniam, quàm filium; at certè nequaquam magis appetitivè: quia in concursu jacturæ filij, vel pecuniæ, pecunia negligetur, non filius. Debemus igitur Deo amorem appetitativum, quia omnis recta ratio dicat, ut summum bonum, à quo omnia bona nobis fluunt, summo, ac perfectissimo amore tanquam ultimum nostrum finem amemus, perfectiorem autem esse amorem appetitativum, quàm quemcunque alium, per se notum est.

2. Contra charitatem Dei dupliciter peccatur. Primò, per omissionem contra præceptum affirmativum.

etque liberalium, atque adeo Sanch. loc. cit. num. 4. Grammaticæ, Rhetoricæ, Musicæ, Arithmeticæ, &c. sive ij Magistri, Laici sit, sive Clerici; sive publicè, sive privatim doceant. Addeque excommunicationem, sive privationemque beneficiorum, ac Dignitatum, sive inhabilitatis ad alia obtinenda, contra quoscunque promovere eos, qui fidei ejusmodi professionem non emittunt.

9. Vbi nota primò alieni hoc Decretum in usu non esse, ac propterea non obligare, & in locis, ubi viget, fuisse esse semel aliàs modò n. 6.

10. Nota secundò excommunicationem lata sententia, aliisque pœnas, atque adeo peccatum mortale, quod ex dicto Pij V. Decreto colligitur fulminari folum in promovere, non in pronotare, ut patet ex ipso Decreto, Promoti ergo tantum obligabuntur ex præcepto intimati per illud (teneantur) quod certè verbum in materia gravi obligari sub mortali cum communi sententia diximus in nostro opusculo, de ex. Sanch. lib. 3. cap. 1. §. 8. At ex alio capite promotus excusatur à mortali, quia nimirum, quod vir Catholicus suscipiat munus sine tali externa professione, nisi non apparet res gravis; dum enim ipse nullum periculum habet recedendi à fide, non videtur grave, relinquere illam externam actionem. Non sic putandum de promoven- tibus, qui cum sint Ministri publici debent attendere ad executionem Decreti tam utilis ad fidei puritatem conservandam.

Caput II.

De Spe.

§. I. Quid sit Spes, & de peccatis contra ipsam?

Spes, virtus Theologica, est expectatio certa beatitudinis ex Dei gratia, & nostris meritis ipsi gratie cooperantibus. Ita Mayll. in 3. distinctione 26. Duo sunt peccata commissionis contra ipsam. Alterum per excessum, vocaturque præsumptio: Alterum per defectum, appellaturque desperatio: utrumque est ex peccatis contra Spiritum Sanctum: ita S. Thom. 2. 2. q. 84. art. 2.

1. Dixi (commissionis) nam adest etiam contra ipsam peccatum omissionis, estque omisio sperandi dictam beatitudinem eo tempore, quo urget necessitas, illam sperandi. Id quod quando, sit, & potest ex dictis sap. 4. cap. 2. §. 1. & num. 8. de necessitate actus fidei, cum tamen iidem casibus, in quibus urget actus credendendi, urgeat regulariter & sperandi, nimirum per accideret & indirectè, numquam verò directè & per se: ita Layman lib. 1. tr. 2. cap. 2. n. 1. Sanch. in dec. lib. 2. cap. 3. n. 3. Lege Calisto P. tom. 1. tr. 5. de veritate spei, p. 4.

2. Præsumptio igitur committitur, cum quis confidit ex se ipso, vel ex naturæ viribus consecuturum, sive gratiam, sive virtutes supernaturales, sive gloriam; vel confidit quidem consecuturum ex Dei auxilio, sed sine sua cooperatione: ita idem.

3. Desperatio est, cum quis desperans se gratiam, vel gloriam consecuturum, suam cooperationem adhibere non curat. Nota in nostris regionibus rusticos confiteri solitos se in desperationem incidisse: at non intelligunt de peccato spei Theologicæ contrario, sed de quodam ita, seu impatientiæ impetu cum blasphemis non semel admisso, vel quid simile, quod ipsi, patris sermones, desperationem appellant.

4. Duo nota. Primò, in prædictis peccatis contra spem non adest materie parvitas, ut ex supradictis lib. 1. cap. 1. §. 3. constat. Secundò, si solum præsumas, vel desperes, peccas contra spem: at si addas errorem in intellectu, affirmando, v. g. te ad ultimum posse sine